

Aan de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
Aan de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Directoraat-generaal Agro
Directie Dierlijke Agroketens en
Dierenwelzijn

Auteur

Datum
14-10-2025

Kenmerk
DGA-DAD / 101741341

Kopie aan

Bijlage(n)
3

nota
TER BESLISSING

Plan van aanpak Afrikaanse varkenspest (AVP) in wilde zwijnen

Parafenroute

Aanleiding

Voor u ligt een plan van aanpak Afrikaanse varkenspest (AVP) in wilde zwijnen wat inzet op het versterken van de preventie van AVP in wilde zwijnen en het versterken van de bestrijdingsvoorbereidingen. Dit plan van aanpak bouwt voort op de in 2023 geëvalueerde taskforce preventie AVP. Uit de evaluatie bleek dat de samenwerking effectief was, maar dat structurele borging en bestuurlijke betrokkenheid moet worden versterkt. Betrokken partijen hebben gezamenlijk geconcludeerd samen verder te werken aan het voorkomen van een introductie van AVP. Deze nota informeert over het accorderen en samen met de betrokken partijen fysiek ondertekenen van dit plan van aanpak in de week van 17 november, om het vervolgens voor het commissiedebat dierziekten en zoönosen van 27 november te publiceren.

Advies

U wordt geadviseerd uiterlijk 11 november 2025:

1. Akkoord te gaan met het voorliggende plan van aanpak.
2. Akkoord te gaan met een fysiek ondertekenenmoment met de minister in de week van 17 november waarbij (een vertegenwoordiging van) betrokken gedeputeerden, de directeur Natuurmonumenten en voorzitter Producentenorganisatie Varkenshouderij (POV) aanwezig zijn.
3. Akkoord te gaan met het, mede namens de staatsecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, aanbieden van het plan van aanpak aan de Tweede Kamer met bijgevoegde Kamerbrief en tegelijkertijd met de publicatie van een nog op te stellen persbericht aandacht te genereren voor het plan.

Ontvangen BPZ

Kernpunten

- AVP is aanwezig in Europa en is zeer besmettelijk. De impact van maatregelen bij een uitbraak onder wilde zwijnen is groot en zal ook ontwrichtend zijn voor de varkenssector. Tevens loopt de varkenshouderij zelf een risico op besmetting.
- De provincies Limburg, Noord-Brabant, Gelderland en Overijssel, terreinbeherende organisaties (TBO's) Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en LandschappenNL, de Producenten Organisatie Varkenshouderij (POV) en het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) hebben vanaf 2020 in de taskforce preventie AVP samen gewerkt aan de uitvoering van de Roadmap Preventie AVP. De roadmap bevatte acties voor het voorkomen van introductie van AVP in de varkenshouderij en in wilde zwijnen.
- In 2023 is deze samenwerking geëvalueerd. Hieruit bleek dat een opvolging van de samenwerking gewenst is, maar dat er nadrukkelijk aandacht moet zijn voor de uitvoerbaarheid en haalbaarheid van nieuwe acties en een goede bestuurlijke borging van het plan.
- Hiervoor is samen met de genoemde partijen een plan van aanpak opgesteld met daarin heldere, uitvoerbare en haalbare acties die gezamenlijk met deze partijen in de komende 3 jaar worden uitgewerkt.
- Preventieve acties uit het plan zien op het formuleren van specifiek beleid voor risicolocaties. Dit zijn locaties waar experts de kans op introductie van AVP in wilde zwijnen groot achten. Provincies zullen op deze locaties maatregelen treffen om de kans op introductie te minimaliseren. Tevens is er aandacht voor het evalueren van de beschikbare beheermethoden, versterken van de (ecologische) kennis van jagers en het verzamelen van afval van geschoten wilde zwijnen.
- Acties op de bestrijdingsvoorbereidingen zijn bijvoorbeeld het inzichtelijk maken van potentiële besmette zones (bv. op basis van populaties wilde zwijnen), onderzoek naar methoden om AVP effectief te bestrijden (door inzet van drones en honden) en het evalueren van de bestrijdingsdraaiboeken.
- Met dit plan van aanpak wordt de nadruk op de samenwerking op het gebied van wilde zwijnen gelegd. Met de varkenssector wordt continu ingezet op het versterken van de preventie van AVP in de varkenshouderij.
- De verantwoordelijkheidsverdeling voor de uitvoering van de acties in het plan is in lijn met de wettelijke rolverdeling: het faunabeheer en daarmee het uitvoeren van de genoemde preventieve acties ligt bij de provincies. Dierziektebestrijding van bestrijdingsplichtige dierziekten en daarmee de acties die zien op de voorbereiding daarop vallen onder verantwoordelijkheid van LVVN. De kosten voor de uitvoering van de LVVN acties zijn via Directies DAD en Natuur gedekt.
- Met provincies is afgesproken dat er voor hen een inspanningsverplichting geldt inzake de uitvoering van de preventieve maatregelen op terreinen die niet onder het beheer van de provincie zelf vallen. Daarnaast is afgesproken dat zij deze acties alleen kunnen uitvoeren als zij daarvoor voldoende middelen beschikbaar krijgen.
- Met de betrokken provincies is afgesproken dat zij een inschatting maken van de te verwachten aanvullende kosten voor de uitvoering van dit plan

van aanpak. Deze provincies zullen deze kosten naar verwachting meenemen in de inventarisatie ten behoeve van het op dit moment lopende Berenschot-onderzoek naar het gedecentraliseerde natuurbudget. De uitkomsten van dit Berenschot-onderzoek zullen een bouwsteen vormen voor nieuwe bestuurlijke afspraken over het natuurbeleid, als opvolg van het Natuurpact.

- Het is van belang dat provincies voldoende financiële middelen hebben voor preventie van AVP. Als dat niet gebeurt komt de uitvoering van het actieplan mogelijk in gevaar.
- Voor het borgen van bestuurlijke betrokkenheid wordt een fysiek ondertekeningmoment georganiseerd met de bestuurders van betrokken partijen. U wordt gevraagd om bij dit ondertekeningmoment met (een vertegenwoordiging van) de gedeputeerden van de betrokken provincies, de directeur van natuurmonumenten (als vertegenwoordiger van de drie TBO's) en de voorzitter van de POV het plan te ondertekenen en aandacht te vragen voor het volledig en tijdig uitvoeren van de afgesproken acties.
- Dit ondertekeningmoment vindt plaats op het ministerie van LNV in Den Haag. In overleg met het team externe optredens wordt gezocht naar een ondertekeningmoment in de week van 17 november. Woensdag 19 november lijkt hier nu de meest geschikte optie voor. U wordt te zijner tijd separaat geïnformeerd over het ondertekeningmoment en het persbericht.

Toelichting

- Dit plan van aanpak ziet op de preventie en voorbereiding op bestrijding van AVP bij wilde zwijnen. Het vormt een concreet, gedragen plan waarin de nog openstaande, niet volledig uitgevoerde acties uit de vorige Roadmap zijn opgenomen, en nieuwe aanvullende acties vorm krijgen.
- Dit plan van aanpak dient ter aanvulling op het provinciaal faunabeleid, gericht op wilde zwijnen. Iedere betrokken provincie heeft, in samenwerking met de provinciale fauna beheereenheid (FBE) een vastgesteld beleid dat uitgewerkt is in door Gedeputeerde Staten (GS) vastgestelde faunabeheerplannen. Zo wordt bijvoorbeeld in Noord-Brabant op het moment van schrijven van dit plan van aanpak gewerkt aan een nieuwe invulling van het beleid op wilde zwijnen, op basis van het advies van de FBE Noord-Brabant¹.
- De acties in dit plan van aanpak lopen tot medio 2028 in het geval er geen AVP in Nederland wordt vastgesteld. Een introductie van AVP laat zich echter niet voorspellen en kan onverhoopt ook eerder plaatsvinden. Een dergelijke uitbraak heeft een forse impact waarbij het ministerie in overleg met de betrokken provincie over zal gaan op de bestrijding van AVP. Bij een uitbraak van AVP in wilde zwijnen worden een aantal acties uit dit plan van aanpak versneld uitgevoerd in overleg met de partijen uit de stuurgroep.

¹ Advies Zwijnencommissie - Stichting Faunabeheereenheid Noord-Brabant, vastgesteld op 25-6-2025. Link:
<https://www.faunabeheereenheid.nl/noordbrabant/NIEUWS/ArticleID/27927/WILDE-ZWIJNEN-ADVIES-DOOR-FBE-VASTGESTELD-EN-AANGEBODEN-AAN-GS#prettyPhoto>